

WPROWADZENIE

Bieżący tom *Neofilologa* 41/2 kontynuuje tematykę refleksji podjętą w tomie pierwszym. Artykuły zamieszczone w tomie pierwszym traktowały refleksję z perspektywy nauczycieli, natomiast obecny tom prezentuje artykuły poświęcone refleksji z perspektywy ucznia.

W obecnych czasach uczenie się języka obcego postrzega się nie tylko w kategoriach, które są widoczne i łatwe do zmierzenia (np. osiągnięcia w kompetencji komunikacyjnej mierzone za pomocą różnych testów), lecz również w kategoriach, które nie są tak łatwo zauważalne i trudniejsze do zmierzenia (np. gotowość komunikacyjna czy refleksja nad procesem uczenia się). Umiejętność refleksji uważa się za istotny cel kształcenia uczniów zarówno w Polsce, jak i innych krajach unijnych.

Wszystkie artykuły opublikowane w tym tomie zostały zgłoszone w formie referatów na Ogólnopolską Konferencję Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego, która odbyła się w dniach 9-11 września 2013 roku we Wrocławiu. Autorami niniejszych artykułów są pracownicy dydaktyczni, naukowo-dydaktyczni, oraz nauczyciele języków obcych, którym problematyka refleksji jest szczególnie bliska.

Mam nadzieję, że przedłożony tematyczny numer *Neofilologa* spotka się z Państwa zainteresowaniem. Wszystkie zebrane teksty w niniejszym numerze poruszają istotne aspekty związane z refleksją i charakteryzują się dużą różnorodnością. Dotyczą one zarówno technik stymulujących refleksję, jak i analizy refleksyjności u uczniów w różnym wieku, uczących się w różnorodnych środowiskach różnych aspektów i umiejętności językowych. Jako glottodydaktyk jestem zdania, że niniejsze artykuły przedstawiające wiele praktycznych rozwiązań, mogą przyczynić się do upowszechniania idei refleksji w uczeniu się języków obcych. Artykuły w obecnym tomie zostały przygotowane w języku polskim, angielskim i niemieckim. Zaprezentowano je w porządku alfabetycznym.

Dyskusję na temat refleksji otwiera artykuł napisany przez Małgorzatę Baran-Łucarz. Autorka omawia w nim refleksję w kontekście nauczania wymowy przez studentów filologii angielskiej oraz wskazuje na liczne korzyści wynikające z refleksyjnego podejścia do nauczania tego aspektu języka np. zwiększenie świadomości celów nauki czy strategii uczenia się. Badanie przeprowadzone przez Autorkę, polegające na prowadzeniu dzienniczków, pokazuje niskie zainteresowanie studentów refleksją. Może to wynikać z tego, że refleksja wymaga stosownego treningu, a umiejętność prowadzenia refleksji zależy od indywidualnych predyspozycji uczącego się.

W kolejnym anglojęzycznym artykule Melanie Ellis prezentuje wyniki długofalowego badania na temat refleksji nad lekcjami języka angielskiego. Badanie przeprowadzono w ramach projektu Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie i uczestniczyło w nim 480 uczniów ze 120 gimnazjów w Polsce. Z badania wynika, że na lekcji języka angielskiego nadal dominuje praca z podręcznikiem, a nauczyciele kładą nacisk na umiejętności czytania i pisanie. Opisując swoje wymarzone zajęcia z języka angielskiego, uczniowie podkreślali potrzebę aktywnego używania angielskiego podczas lekcji.

Kolejny artykuł został przygotowany w języku niemieckim przez Jolanę Hinc. Dotyczy on wielojęzyczności - zjawiska, które staje się coraz bardziej powszechne w Europie. Autorka zajęła się zagadnieniem świadomości językowej uczniów wielojęzycznych. Badanie, które objęło studentów polskich uczelni posługujących się językiem angielskim i niemieckim, miało na celu ustalenie w jakim stopniu studenci są świadomi interferencji pomiędzy tymi językami. W ramach promowania świadomości wielojęzycznej autorka proponuje analizę komparatywną struktur gramatycznych kilku języków.

Zagadnienie biografii językowej jako źródła refleksji nad procesami nauczania/uczenia się języków obcych zostało również wykorzystane w artykule przez Annę Jaroszewską. Artykuł o charakterze informacyjnym prezentuje rozważania na temat statusu refleksji w badaniach biograficznych. Dokonując analizy wybranych badań empirycznych z zakresu glottodydaktyki, jak również podręczników metodologii badań glottodydaktycznych, Autorka dostrzega, że metoda biograficzna nie cieszy się szczególnym zainteresowaniem.

Kolejny artykuł autorstwa Krystyny Miłułki dotyczy refleksji w postrzeganiu Niemców przez uczniów szkół średnich. Wyniki przeprowadzonej ankiety pokazują jak w dużym stopniu ocena Niemców opiera się na bezrefleksyjnych stereotypach. Autorka zwraca uwagę na rolę nauczyciela w kształtowaniu refleksyjnych uczniów.

Mirosław Pawlak, Anna Mystkowska-Wiertelak oraz Jakub Bielak podejmują się w swoim artykule oceny przekonań studentów filologii angielskiej na temat nauczania gramatyki. Wyniki badania przeprowadzonego

przez autorów pokazują, że badani studenci preferują tradycyjne w dużej mierze podejście do nauczania gramatyki, jednocześnie widząc potrzebę wykorzystania nauczanych struktur w komunikacji. Autorzy są jednak zdania, że przekonania studentów mogą być w wielu przypadkach kwestią indywidualną i nie należy ich bezkrytycznie brać pod uwagę podczas organizacji zajęć z praktycznej nauki języka angielskiego.

Wioletta Piegzik natomiast prezentuje wyniki badania w działaniu, które ujawniło, że rozwijanie refleksji u uczniów wykonujących wspólnie zadania, prowadzących dzienniczki, biorących udział w dyskusjach towarzyszących oglądaniu nagrań wideofonicznych, oraz wypełniających karty samooceny, pociąga za sobą modyfikacje w zachowaniach komunikacyjnych i zachowaniach związanych z procesem uczenia się.

Ostatni artykuł kontynuuje podjętą wcześniej tematykę nauczania w środowisku wirtualnym, odnosi się jednak do nauczania wymowy języka obcego. Jego autorka, Aleksandra Wach, na podstawie uzyskanych wyników z badania jakościowego, dochodzi do wniosku, że samodzielna nauka wymowy w oparciu o materiały wykorzystujące najnowszą technologię oraz pisanie dziennika stymuluje w dużym stopniu refleksyjność uczniów.

Na koniec pragnę podziękować wszystkim recenzentom za przygotowanie ocen artykułów. Mam nadzieję, że teksty zamieszczone w tym tomie stanowią zajmującą lekturę, która zachęci teoretyków i praktyków do dalszych badań nad refleksją w uczeniu się języków obcych.

Małgorzata Jedynek